

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering

Van

Persoonsgegevens

Datum

19 december 2023

Referentie

43582591

Bijlagen

Advies onderwijsraad

Aanbieden briefadvies Onderwijsraad n.a.v.
toekomstverkenning mbo, ho en wetenschap

Aanleiding

Op 8 september jl. heeft u de 'toekomstverkenning voor middelbaar beroepsonderwijs, hoger onderwijs en wetenschap' aan de Tweede Kamer aangeboden. U heeft de Onderwijsraad gevraagd te reflecteren op de toekomstverkenning. De Onderwijsraad heeft op 18 december jl. hun briefadvies aan u aangeboden. Omdat u uw reactie op de toekomstverkenning al naar de Kamer heeft gestuurd, wordt u geadviseerd dit advies – zonder kabinetsreactie – door te sturen naar de Tweede Kamer. Op deze wijze kan dit advies betrokken worden bij het Notaoverleg over de Toekomstverkenning op 4 maart 2024.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd bijgaande aanbiedingsbrief te ondertekenen, waarmee u akkoord gaat met verzending van de aanbiedingsbrief en het briefadvies van de Onderwijsraad aan de Kamer.

Kernpunten

Het advies bevat een aantal aanbevelingen:

- De raad beveelt aan om één lange-termijnagenda op te stellen voor het funderend onderwijs en het vervolgonderwijs met een perspectief van minstens tien jaar. Ontwikkelingen in het vervolgonderwijs zijn niet los te zien van die in het funderend onderwijs en vice versa.
- De raad stelt dat de grootste uitdaging met betrekking tot kansengelijkheid echter al eerder in de schoolloopbaan ligt. De vroege selectie in het Nederlandse stelsel kan kansengelijkheid en sociale ontmoeting in de weg staan. De Onderwijsraad adviseert om het moment van selectie in het voortgezet onderwijs uit te stellen.
- De raad pleit ook voor minder schoolsoorten en leerwegen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Nu zijn er zes uitstroomniveaus, van praktijkonderwijs tot vwo. Dit alles heeft consequenties voor de aansluiting op het vervolgonderwijs.
- Ten aanzien van de onderwaardering van het middelbaar beroepsonderwijs, adviseert de raad beroepsgerichte vakken aan te bieden in alle schoolsoorten van het voortgezet onderwijs, dus ook in het havo en vwo. Hierdoor kunnen alle leerlingen zich breed ontwikkelen en zich beroepsmatig oriënteren. Dit versterkt de waardering van vakmanschap en maakt van beroepsonderwijs een positieve keuze – ook voor havisten en vwo'ers.

- De raad steunt de oproep tot regionale samenwerking tussen onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke partijen. Wel plaatst de raad kanttekeningen bij de vorming van regionale boards als extra bestuurslaag zoals in de Toekomstverkenning staat genoemd. Regionale boardvorming als extra bestuurslaag is in de ogen van de Onderwijsraad niet te verenigen met de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid. De laatste kan haar verantwoordelijkheid ten aanzien van kwaliteit en bekostiging niet delegeren aan een andere autoriteit of aan regionale boards.
- De Onderwijsraad is het met u eens dat een onderwijsaanbod voor werkenden niet alleen privaat moet zijn. Een leven lang ontwikkelen is gebaat bij flexibiliteit, bijvoorbeeld de mogelijkheid om losse onderwijsonderdelen (modules) te volgen of op verschillende momenten in te stromen in het onderwijsaanbod, en werk en onderwijs te combineren. Wel mogen flexibele leerroutes niet ten koste gaan van de samenhang van onderwijsprogramma's en (de borging van) de kwaliteit. De raad vindt het van groot belang dat duidelijk blijft wat de waarde van een diploma is. Ook mag het sociale element van onderwijs niet onder flexibilisering lijden, bijvoorbeeld als er versnippering optreedt en veel opgeknipte modules en trajecten ontstaan.
- De Onderwijsraad vraagt met nadruk aandacht voor de rol van digitale technologie in het onderwijs. Vanwege zowel de kansen als de risico's van inzet van digitale technologie in het onderwijs moeten overheid en onderwijsinstellingen zich actief bemoeien met de digitalisering van het onderwijs. Het is aan de overheid om publiek-private samenwerking regionaal, nationaal en internationaal te organiseren en te reguleren. Idealiter vullen technologie en docenten elkaar aan, behouden docenten gezag en betrokkenheid bij hun studenten, en profiteren alle studenten evenveel van de technologie. Onderwijsactiviteiten met scherm mogen het onderwijs zonder scherm niet verdringen.
- De Onderwijsraad waardeert dat u heeft gekozen voor het laten uitvoeren van een toekomstverkenning, in plaats van een nieuwe strategische hogeronderwijsagenda voor de komende vier jaar op te stellen. De raad ziet hiermee een goede gelegenheid om te komen tot een strategische agenda voor het hele onderwijsstelsel van primair tot en met wetenschappelijk onderwijs, met een perspectief van minstens tien jaar.